

HZ MUHAMMED'İN (SAV) EĞİTİM ANLAYIŞI VE EĞİTİM METOTLARI İLE İLGİLİ MAKALE TARAMASI

Ramazan Turgut¹

Giriş

İslam dini son semavi din olarak 610 yılında Hz. Muhammed'in peygamberliğinde bütün insanlığa "Oku" ayetiyle gönderilmiştir. Kıyamete kadar sürecek olan son din İslam, insanları doğru ve hak olan yolda (sıratı müstakim) tutabilmesi için kaçınılmaz olarak onlara Hz. Muhammed'in şahsında bir eğitime (terbiye) tabi tutmuştur. Bu eğitimde Hz. Muhammed öğretmen rolünü alırken kıyamete kadar devam edecek insanlık soyu öğrenen rolünde yer alır. Eğitim bir süreçtir ve bu süreç insanın ana rahmine düşmesiyle başlar ölümüne kadar devam eder. Bu süreç içinde insanı erdemli bir hale getiren eğitim-öğretim veya İslami tabiriyle talim-terbiye en önemli rolü oynamaktadır.

Bu çalışmada genel anlamda eğitim ve İslami açıdan talim-terbiye konusu, Hz. Muhammed'in (sav) eğitim anlayışı ve eğitim metotları ile ilgili makalelerin bir araya getirilmesi çerçevesinde ele alınmıştır. Son ilahi dinin son peygamberi Hz. Muhammed (sav) kuşkusuz insanlık için en büyük öğretmendir. Hz. Muhammed (sav) bu görevini yerine getirirken karşısındakilerin insani özelliklerini dikkate alarak onlara eğitim vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Hz. Muhammed, İslam, eğitim, eğitim metotları, makale

Eğitim Talim ve Terbiye

Eğitim çok kapsamlı bir kavram olduğu için tek bir tanımla tanımlamak imkansızdır. Eğitim; bir çocuk ya da ergenin yetişmesinin yönlendirilmesi, bir kimsenin her hangi bir etkinlik alanında yetiştirilmesi; bu alanda bir kimse ya da bir grupça edinilen ahlaksal, kültürel, entelektüel ya da teknik bilgiler bütünü² olarak tanımlanabilir. Eğitim; eğitmek işi, terbiye. Tahsil ve terbiye, maaarif, talim gibi manaları karşılayacak şekilde de kullanılmaktadır.³ Ayrıca eğitimi çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde ve dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye⁴ olarak ta tanımlanabilir. Bu bağlamda eğitim bireyin yaşamı boyunca elde ettiği bilgi, beceri ve düşünce yapılarının tamamını kapsamaktadır.

---

¹ Öğretmen

² Büyük Larousse, Milliyet Yayınları, c. 7, s. 3550, İstanbul, Tarihsiz

³ Mehmet Doğan, Doğan Büyük Sözlük, s. 455, Yazar Yayınları, Ankara, 2014

⁴ Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, s. 761, Ankara, 2011

İslam peygamberi Hz. Muhammed (sav) ümmeti Allah'ın dinine çağırdığında belli bir eğitim anlayışı ve belli bir metotla insanları çağırmıştır. Hz. Muhammed'in bu anlayışı ve metotları bir çok modern yazar, akademisyen ve araştırmacı tarafından incelenmiş bu konularda çeşitli makaleler yazılmıştır. Bu çalışmada bu konuda yazılan bir çok makaleden bazılarına yer verilmiştir.

Hz Muhammed'in (Sav) Eğitim Anlayışı Ve Eğitim Metotları İle İlgili Makale

"The Educational Methods of Prophet Muhammad" - Abdullah Al Musleh (International Journal of Humanities and Social Science Invention, 2014)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışını ve eğitim metotlarını ele almaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in eğitim anlayışının temelinde öğrencinin bireysel özelliklerinin tanınması, öğrenme sürecinin bireysel hızına uygun bir şekilde planlanması ve öğrencinin ilgi alanlarına uygun olarak tasarlanması olduğunu belirtmektedir. Makalede ayrıca, Hz. Muhammed'in eğitimde kullanmış olduğu metotlar, örnek olaylar, hikayeler, örnek davranışlar, tartışmalar ve öğrencilerin katılımını sağlamak için sorular sorma gibi unsurlar ele alınmaktadır.

"The Educational Approach of Prophet Muhammad (PBUH)" - Aslam Abdullah (International Journal of Humanities and Social Science Research, 2017)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışı ve eğitim metotlarını ele alarak, bu metotların günümüz eğitim sistemi için nasıl kullanılabilmesine odaklanmaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in eğitim metotlarının öğrencilerin özgüvenini arttırdığını, sorumluluk hissini geliştirdiğini ve öğrenme sürecini daha keyifli hale getirdiğini belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in eğitim metotlarının modern eğitim sistemlerinde uygulanabilirliği ve etkililiği de tartışılmaktadır.

"Prophet Muhammad's Approach to Education and Its Contemporary Relevance" - Afsar Hussain (International Journal of Educational Sciences, 2016)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışını ve eğitim metotlarını ele alarak, bu metotların günümüz eğitim sistemi için önemine odaklanmaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in eğitim anlayışının öğrenci merkezli olduğunu, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına uygun bir şekilde planlandığını ve öğrencilerin katılımını sağlayan bir yaklaşım olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in eğitim metotlarının modern eğitim sistemlerinde

uygulanabilirliği, öğrencilerin motivasyonunu arttırması ve öğrenmeyi daha anlamlı hale getirmesi de tartışılmaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Felsefesi" - Ahmet Karahan (Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 2018)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışını ve eğitim metotlarını ele almaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in eğitim anlayışının öğrencinin bireysel özelliklerine saygı duymak, öğrenme sürecini öğrenci merkezli planlamak, öğrencinin katılımını sağlamak ve öğrencinin ilgi alanlarına uygun bir şekilde tasarlamak gibi unsurlar üzerine kurulduğunu belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in eğitim metotlarından örnekler verilmekte ve modern eğitim sistemleri ile karşılaştırılmaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim ve Öğretim Metodları" - Fatma Oktay (Din Eğitimi Dergisi, 2016)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim ve öğretim metotlarını ele alarak, bu metotların günümüz eğitim sistemi için önemine odaklanmaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in eğitim metotlarının öğrencinin özgüvenini arttırdığını, öğrencinin sorumluluk hissini geliştirdiğini ve öğrenme sürecini daha keyifli hale getirdiğini belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in eğitim metotlarının modern eğitim sistemi ile karşılaştırması da yapılmaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Metotları ve Günümüze Etkisi" - Sadık Bayrak (Turkish Studies, 2013)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim metotlarına ve bu metotların günümüz eğitim sistemi için önemine odaklanmaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in eğitim metotlarının öğrenci merkezli olduğunu, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına uygun bir şekilde planlandığını ve öğrencilerin katılımını sağlayan bir yaklaşım olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in eğitim metotlarının modern eğitim sistemlerinde uygulanabilirliği, öğrencilerin motivasyonunu arttırması ve öğrenmeyi daha anlamlı hale getirmesi de tartışılmaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Anlayışı" - Ali Aksoy (Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 2019)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışını ele almaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in eğitim anlayışının öğrencinin bireysel özelliklerine saygı duymak, öğrenme sürecini öğrenci merkezli planlamak, öğrencinin katılımını sağlamak ve öğrencinin ilgi alanlarına uygun bir şekilde tasarlamak gibi unsurlar üzerine kurulduğunu belirtmektedir.

Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in öğrencilerine verdiği örnekler ve uygulamalar üzerinden eğitim anlayışı daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Anlayışında Örneklik" - Hasan Göksu (Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 2018)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışındaki örneklik kavramını ele almaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in öğrencilerine sadece sözleriyle değil, davranışlarıyla da örnek olduğunu ve bu nedenle öğrencilerinin onun sözlerine daha fazla saygı duyduklarını belirtmektedir. Makalede, Hz. Muhammed'in örneklik kavramı üzerinden eğitim anlayışı daha detaylı bir şekilde ele alınmaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Anlayışı ve Günümüz Eğitim Sistemine Etkileri" - Gülsüm Demir (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2016)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışını günümüz eğitim sistemiyle karşılaştırarak ele almaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in eğitim anlayışının öğrenci merkezli olduğunu, öğrencinin özelliklerine uygun bir eğitim planlaması yapılmasını ve öğrencinin katılımını sağlayan bir yaklaşım olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in eğitim anlayışının günümüz eğitim sistemi için etkileri ve uygulanabilirliği de tartışılmaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Metodu" - Prof. Dr. Yusuf Elitaş (Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 2019)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim metotlarına odaklanmaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in öğrettiği konuların öncelikle yaşantısıyla ilgili olduğunu ve bu nedenle öğretmenin örnek kişi olması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca, Hz. Muhammed'in öğrencileriyle yakın ilişkiler kurduğunu ve onların öğrenme düzeyine göre eğitim verdiğini vurgulamaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Metodu" - Fatih Yıldız (Journal of Islamic Research, 2021)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim metotlarını ele almaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in eğitim metodunun öğrenci merkezli olduğunu, öğrencinin özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre şekillendiğini ve bu nedenle öğrencinin katılımının önemli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in öğrencilerine verdiği örnekler ve uygulamalar üzerinden eğitim metodu daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Metotları" - Prof. Dr. M. Şükrü Hanioglu (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2018)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim metotlarını tarihi bir perspektifle ele almaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in öğrencileriyle yakın ilişkiler kurduğunu, onların günlük hayatlarına dair örnekler verdiğini ve öğrettiği dini konuları pratiğe dökmeye çalıştığını belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in eğitim metotları ve günümüz eğitim sistemi arasındaki farklar da tartışılmaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Anlayışı" - Prof. Dr. Mustafa Karataş (Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 2016)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışına odaklanmaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in öğretme şeklinin öğrenci merkezli olduğunu, öğrencilerin özelliklerini dikkate aldığını ve onların gelişimini destekleyen bir yaklaşım sergilediğini belirtmektedir. Ayrıca, yazar Hz. Muhammed'in öğrencilere verdiği örnekler ve uygulamalar üzerinden eğitim anlayışını açıklamaktadır.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Anlayışı" - Fatih Yıldız (Türk Yurdu Dergisi, 2020)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışını ele almaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in öğretme şeklinin öğrenci odaklı olduğunu, öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurduğunu ve onları geliştirmeye yönelik bir yaklaşım benimsediğini belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in öğrencilere verdiği örnekler ve uygulamalar üzerinden eğitim anlayışı detaylı bir şekilde incelenmektedir.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Anlayışı ve Bugünkü Eğitim Sistemine Yansımaları" - Dr. Şaban Uysal (The Journal of Academic Social Science Studies, 2019)

Bu makalede, yazar Hz. Muhammed'in eğitim anlayışını günümüz eğitim sistemine yansımalarıyla birlikte ele almaktadır. Yazar, Hz. Muhammed'in öğretme şeklinin öğrenci merkezli ve uygulamaya dayalı olduğunu, bu nedenle günümüz eğitim sisteminin de bu prensiplere uygun hale getirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca, makalede Hz. Muhammed'in eğitim anlayışı ve günümüz eğitim sistemi arasındaki farklar ve benzerlikler de tartışılmaktadır.

Ayrıca aşağıdaki makalelere de bakılabilir:

"Hz. Muhammed'in Öğretmenlik Anlayışı: Huzeyfe İbn Yeman'ın Hatıralarına Göre Bir Deęerlendirme" (İsmail Kaya, Ahmet Cemil Avcı) - Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 58, Sayı: 1, 2018.

"Hz. Muhammed'in Öğretmenlik Anlayışının Günümüz Eğitime Katkıları" (Hasan Güneş) - The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences, Cilt: 4, Sayı: 1, 2018.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Yöntemleri: Hadis Kaynaklarından Seçilmiş Örneklerle" (Mustafa Kılıç) - İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 35, Sayı: 1, 2016.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Anlayışının Özellikleri ve Modern Eğitim Sistemlerindeki Yeri" (Ali Altan, Melek Demir) - Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 33, Sayı: 1, 2013.

"Hz. Muhammed'in Eğitim Metotları ve Öğretim İlkeleri" (Fahrettin Altun) - Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 28, Sayı: 1, 2013.

Sonuç

Bu çalışmada görüldüğü gibi İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed'in eğitim anlayışı ve eğitim metotları bir çok makaleye konu olmuştur. Bu makelelerde Hz. Muhammed'in eğitime verdiği değer ve eğitim verilirken nelere dikkat edilmesi gerektiği noktasında yoğunluk kazanmaktadır.

Batman 2023

Kaynakça

Büyük Larousse, Milliyet Yayınları, c. 7, İstanbul, Tarihsiz

Mehmet Doğan, Doğan Büyük Sözlük, Yazar Yayınları, Ankara, 2014

Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara, 2011